

Norges
nasjonalparker

Årsrapport 2016

Nasjonalt parkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Forord

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971, Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968. Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Hedmark har vært forvaltningsmyndighet for verneområdene fra vernet ble etablert.

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia ble oppnevnt av Miljøverndepartementet den 15. februar 2013.

I løpet av første halvdel av 2014 ble det tilsatt nasjonalparkforvalter for Femundsmarka og Gutulia. En 100 % stilling som nasjonalparkforvalter ble lokalisert til Røros med kontorsted på Doktortjønna. I tillegg ble det opprettet en nasjonalparkforvalterstilling på Drevsjø, ved Skrivargarden som skulle ha oppgaver knyttet til Fulufjellet nasjonalpark i Trysil, og Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker.

Årsrapporten gir en samlet framstilling av nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvalter sitt arbeid, og gjennomførte tiltak og møter.

Nasjonalparkstyret i forbindelse med befarings til Svukuriset september 2016.

1. Verneområdene – status

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971 og utvidet i 2003, i tillegg ble Langtjønna og Femundslia landskapsvernområder opprettet i 2003.

Formålet med vernet av Femundsmarka nasjonalpark er; å bevare landskapsformer med blant annet det særpregende dødislandskapet med blokkmark.

Formålet med vernet av Langtjønna landskapsvernområde er; å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap med kulturlandskapselementer blant annet knyttet til fløtningsanlegget mellom Femund og Feragen.

Formålet med vernet av Femundslia landskapsvernområde er; å ta vare på et særpreget naturlandskap i tilknytning til Femundsmarka nasjonalpark.

Forvaltningsplanen for Femundsmarka nasjonalpark og landskapsvernområdene Langtjønna og Femundslia, ble godkjent av Miljødirektoratet i mai 2014. Etter en langvarig prosess som startet opp allerede på 90 tallet.

Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968 og utvidet i 2004. Vernet areal er på 23 km² og dette er dermed Norges minste nasjonalpark.

Formålet med vernet av Gutulia nasjonalpark er; – å bevare et i det vesentlige urørt skog-, myr- og fjellområde, – å bevare det naturlige biologiske mangfoldet med et egenartet plante- og dyreliv, – å verne om kulturminner. Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.

Det er ikke utarbeidet forvaltningsplan for Gutulia, men dette planarbeidet er nå godt i gang og vil bli slutført i 2017.

Grøvelsjøen naturreservat ble opprettet i 1989, forvaltningen av naturreservatet ble overført til Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia, fra den 1. oktober 2015. Fram til dette tidspunktet har Fylkesmannen i Hedmark vært forvaltningsmyndighet.

Formålet med vernet av Grøvelsjøen naturreservat er; å bevare et naturhistorisk interessant område med viktige kvartærgeologiske formelementer, blant annet en rekke velutviklede seter i ulike nivåer.

Det finnes ikke forvaltningsplan for dette området.

Foto: Kirsten Thyrum

Sommerfugl ved Gutulivollen.

Foto: Tom Johansen

Storlom.

2. Aktører i verneområdene

Nasjonalparkstyret

Forvaltningsmyndigheten for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker ble overført fra Fylkesmennene til nasjonalparkstyret ved brev fra Miljøverndepartementet av 12. juni 2012. Nasjonalparkstyret består av en representant fra hver av de to berørte kommunene og de to fylkeskommunene med areal i verneområdene. Samt to representanter fra Sametinget.

Nytt nasjonalparkstyre ble oppnevnt av Miljøverndepartementet i brev datert 9. februar 2016. Styret konstituerte seg i møte 15. mars 2016.

Medlemmer av nasjonalparkstyret har fra 15.03.16 vært følgende:

Rolle	Ordinært medlem	Varamedlem	Reprenterter
leder	Lars Erik Hyllvang	Tor Erik Skramstad	Engerdal kommune
nestleder	Hans Vintervold	Mona Waldahl Slettum	Røros kommune
styremedlem	Heidi Lundstedt	Dag Martin Bakken	Hedmark fylkeskommune
styremedlem	Liv Darell	Bjørn Salvesen	Sør – Trøndelag fylkeskommune
styremedlem	Maths Mortensson	Marie Lorentzen	Sametinget
styremedlem	Eva Nordfjell	Jarle Jonassen	Sametinget

Faglig rådgivende utvalg

Nasjonalparkstyret vedtok på sitt møte den 16.03.2015 å oppnevne et faglig rådgivende utvalg bestående av følgende organisasjoner:

- Engerdal Fjellstyre
- Svahken Sijte
- Fæmund Sijte
- Statskog
- DNT, Oslo og Omegn
- Styret i A/S Fæmund II
- INAF- Stiftelsen Informasjonssenter for Femundsmarka nasjonalpark
- Destinasjon Femund Engerdal
- Representant for veiløse bosetninger v/ (Svein Bjarne Waldal)
- Elgå Vel
- Naturvernforbundet i Rørosregionen
- Røros Jeger- og Fiskerforening
- Røros museums- og historielag

Det ble gjennomført et møte med faglig rådgivende utvalg den 11. oktober 2016, på Doktortjønna, Røros.

Hovedtema var arbeidet med besøksstrategi, prosjektplan og framdrift. Marit Vorkinn hadde en gjennomgang av brukerundersøkelsen og landskapsarkitekt Stine Ringnes hadde en gjennomgang av mulighetsstudie for etablering av innfallsporter i Elgå og Synnervika.

Administrativt kontaktutvalg

Det er etablert et administrativt kontaktutvalg for å få til den gjensidige kontaktutvekslingen mellom ulike forvaltningsorgan i området. Følgende organisasjoner er invitert med i administrativt kontaktutvalg:

Engerdal kommune, Røros kommune, Hedmark fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Verdensarvkoordinator, Reindriftsavdelingen, Statskog, Statens naturoppsyn, Nasjonalparksenteret/Rørosmuseet, Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Sekretær for kontaktutvalget er nasjonalparkforvalter.

Det ble avholdt to møter med administrativt kontaktutvalg, den 19. april 2016 og den 11. oktober 2016.

Nasjonalparkforvaltere

Sekretariatet består av Kirsten Thyrum og Henriette Kildahl/Ragnar Ødegaard, disse skal forberede saker for styret, drive informasjon og gjennomføre tiltak, samt holde kontakt med brukerne av verneområdet.

- **Kirsten Thyrum** er ansatt som nasjonalparkforvalter med kontorsted på nasjonalparksenteret for Femundsmarka, på Doktortjønna i Røros. Stillingen er administrativt lagt til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- **Henriette Othilie Bøe Kildahl** er ansatt som nasjonalparkforvalter med kontorsted på Skrivargarden, Drevsjø. Fra den 1. juli gikk Henriette ut i permisjon og Ragnar Ødegaard hos fylkesmannen i Hedmark, kom inn som vikar i permisjonstiden. Denne stillingen har hovedansvar for forvaltning av Fulufjellet nasjonalpark i Trysil, men kan også benyttes til å støtte arbeidet i Femundsmarka/Gutulua ved ledig kapasitet. Stillingen er administrativt lagt til Fylkesmannen i Hedmark.

Naturopsynet

Statens naturopsyn har to ansatte som delvis har sitt virkeområde i Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker, dette er Tom Johansen lokalisert på Røros, Doktortjønna og Ole Vangen lokalisert på Skrivargarden, Drevsjø. Tom Johansen har tatt over som hovedkontaktperson for forvaltningen i Femundsmarka og Gutulia.

Mye av tilsynsarbeidet er gjennomført med kjøp av tjenester fra Engerdal fjellstyre innenfor deres virkeområde, nytt av året er at også Martin Røsand ble ansatt som naturopsyn i regi av fjellstyret for områdene i Røros kommune.

Det er gjennomført totalt 24 ukesverk med naturopsyn/tiltak over året i Femundsmarka og Gutulia. Drøyt 13 av disse ukeverkene er gjort ved tjenestekjøp av Engerdal fjellstyre. Det er i praksis utført 147 færre timeverk av innkjøpt personell i 2016 enn i 2015.

Det oppgis at naturopsynet har vært i kontakt med 1242 personer. Det har vært særlig fokus på leiraktivitet langs de mest trafikkerte vassdragene. Det rapporteres om utfordringer knyttet til forsøpling og spor etter ulovlig hogst av ved. Rovviltansvarlig hos SNO har anmeldt ett alvorlig tilfelle av faunakriminalitet innenfor Femundsmarka nasjonalpark.

Ulovlig motorferdsel er et lite problem i disse verneområdene. Lovlig virksomhet i form av oppsyn/tilrettelegging, kjøring i forbindelse med reindrifta og transport til utleiehytter gjør likevel at trafikken av snøskuter innenfor verneområdene er forholdsvis stor og større enn i en del tilgrensende områder.

Statskog har 17 åpne buer innenfor verneområdene SNO har hatt hovedansvaret for utkjøring av ved til disse buene, samt at naturopsynet har bidratt med ettersyn og vedlikehold, sammen med Statskog sitt eget personell.

Fagdag om kløppling ved Ljøsnvollen.

3. Arbeid i nasjonalparkstyret 2016

Møter og befaringer for nasjonalparkstyret

Dato	Møtetype	Sted
15.03.2016	Nasjonalparkstyremøte	Oppdal
20.06.2016	Nasjonalparkstyremøte	Drevsjø
04.09.2016	Befaring Femundsmarka	Svukuriset/ Femunds båten
05.09.2016	Nasjonalparkstyremøte	Elgå
18.-22.10.2016	Europarc konferanse, Jura nasjonalpark	Sveits
05.12.2016	Nasjonalparkstyremøte	Røros

Saker til behandling i nasjonalparkstyret og delegert til nasjonalparkforvalter

Type saker	Styret	Delegert
Administrative saker / generelle saker	17	
Vedtak om motorferdsel i utmark	3	5
Vedtak om byggesaker	1	1
Tilrettelegging og friluftsliv	2	
Økonomi	7	
Uttalelser – høringer – lovarbeid	2	
Dispensasjon for forskningsformål		1
Besøksstrategi – naturoppsyn	2	
Dispensasjon for fiskekultivering	1	
Totalt	35	7

Foto: Kristen Thyrum

Barn som har tatt i bruk aktivitetssopplegget ved Gutulisetra.

4. Aktivitet

Deltagelse ved møter og kurs

Dato	Tema	Hvor
Jan 2016	Deltagelse i arbeidsgruppe for etablering av ny utstilling ved nasjonalparksenteret, Doktortjønna	Røros
01.03.2016	Framlegging av rapport for forenkling utmarksforvaltningen i Norge, KMD	Oslo
04.03.2016	Sårbarhetsanalyse – gjennomgang av opplegg for arbeidet –Kistefoss	Røros
11.03.2016	Faglig forum – verdensarven – opplegg for verdensarvsenter	Røros
14.-15.03	Opplæring for medlemmer av de nyoppnevnte nasjonalparkstyrene	Oppdal
01.04.2016	Oppstartmøte for samarbeid med Feste landskapsarkitekter – innfallsport Gutulia	Tolga
05.04.2016	Opplegg for besøkende fra nasjonalparkforvaltningen i Slovenia, i regi av SNO/ Miljødirektoratet	Røros
06.04.2016	Møte om lokalisering av knutepunkt, med nasjonalparkseksjonen i Miljødirektoratet – styreledere i Femundsmarka og Fulufjellet	Trysil
12.04.2016	Møte om fjellsamarbeid mellom nasjonalparkforvaltningen og besøksentre i Norge og Sverige	Røros
19.04.2016	Møte Administrativt kontaktutvalg	Røros
28.04.2016	Møte med DNT – planer om felles prosjekter for informasjon og tilrettelegging	Tynset
02.-03.05	Opplegg med opplæring for forvalterne hos Fm i Sør-Trøndelag	Trondheim
09.-11.05	Verdensarv – samling med fokus på buffersone og deres oppfølging	Rukan
25.-26.05	Oppstart og gjennomgang av tilrettelegging ved innfallsporten i Gutulia	Gutulia/ Drevsjø
05.- 09.06	Deltagelse ved studietur til Skottland i regi av Fylkesmannen i Oppland, med vekt på formidling	Aberdeen
13.-15.06	Gjennomgang av skjøtsels- og tilretteleggingsbehov i Langtjønna LVO og Femundsmarka NP. Med SNO sentralt og lokalt.	Langen / Røvollen
05.06.2015	Faglig rådgivende utvalg – Heldags oppstartmøte	Storstuggu, Røros
22.06.2016	Møte med brannvernmyndighet – Røros, forebygging av brann og felles praksis med bakgrunn i nye forskrifter for bålrensing	Røros
29.08.2016	Møte Miljødirektoratet og Rørosmuseet – infopunkt Elgå	Elgå
19.-21.09	Samling for nasjonalparkforvaltere i regionen, utgangspunkt Forollhogna	Vingelen
22.09.2016	Gjennomgang utkast sårbarhetsanalyse – Kistefoss	Røros
06.10.2016	Fagdag klopplegging med deltagelse fra SNO, DNT, fjellstyret, Lensstyrelsen og Miljødirektoratet	Ljøsnvollen
07.10.2016	Oppstart tilrettelegging ved innfallsport Gutulia – avtale	Gutulia
11.10.2016	Felles møte med Faglig rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg – tema besøksstrategi	Røros
18. -22.10	Deltagelse ved Europarc konferanse i Sveits, med tre fra styret og nasjonalparkforvalter	Sveits
28.10.2016	Samhandlingsmøte – forvaltere og ledere v/Nasjonalparkstyrene Femundsmarka/Gutulia og Fulufjellet	Trysil
07.-09.11	Miljødirektoratets Nasjonalpark-konferanse for styrene og forvalterne	Trondheim
10.-11.11	Workshop utvikling av nasjonalparksenteret Doktortjønna	Røros
08.-09.12	Samling for fylkesmenn og forvaltere i regionen – ansvar forvalter	Røros

5. Prioriterte arbeidsoppgaver og gjennomførte tiltak

Brukerundersøkelse

Det ble sommeren 2016 gjennomført en brukerundersøkelse i området dette resulterte i over 3000 svarkort, og det ble gjennomført en etterundersøkelse blant respondentene pr e-post høsten 2015. Dette materialet ble analysert i 2016, og rapport fra Marit Vorkinn foreligger.

Kartlegging av henlagte båter innenfor Femundsmarka nasjonalpark

I tråd med tiltaksplanen for Femundsmarka nasjonalpark er det startet opp et arbeid for å kartlegge alle båter og båtvrak som befinner seg på permanent basis innenfor nasjonalparken. Det er et generelt forbud i verneforskriften om henlegging av båter i parken. Hensikten er derfor å kartlegge alle eksisterende båter og få oversikt over eierne av disse, slik at de som har vært der fra tidligere tider kan

få en egen oblat som viser eierforhold. I tillegg kartlegges båtvrak, slik at de som eventuelt er eierløse kan fraktes ut av nasjonalparken. Kartleggingen startet opp i 2015. I 2016 ble registreringene sluttført og alle kjente lokaliteter med båter er fanget opp i kartleggingen. Det er registrert 6 båtvrak, dersom disse forblir eierløse vil det bli organisert utkjøring av båter som kan utgjøre et forsøplingsproblem.

Ferdselstelling

Det har vært montert en ferdselsteller ved inngangen til Gutulia nasjonalpark, på Valdalfjellet og ved kanalen i Langtjøna. Resultatet viser en total trafikk på 13 559 personer i denne perioden. Det kan være ulike feilkilder i forbindelse med denne målingen, SNO har utarbeidet en rapport som viser trafikkutviklingen. Det anbefales å gjennomføre en slik telling i minst tre år for å få et reelt grunnlag for besøkstall i området.

Sted	Samlet passering	Pr dag i perioden
Gutulia	7 232	43
Valdalsfjellet	4332	31
Langtjøna	1995	14

Slipstein ved Gutulisetra.

Naturoppsyn ved Engerdal fjellstyre.

Åpen seter - Gutulia nasjonalpark

Ordningen med åpen seter er videreført for 2016. Dette innebærer at det har vært eget vertskap på Gutuliasetra i perioden 1. juli til 16. august, tiltaket er finansiert ved bidrag fra tiltaksmidlene som nasjonalparkstyret disponerer og vaffelsalg. Kristian Risbakken har vært engasjert som vertskap på setra, den er i utgangspunktet åpen for besøkende hver dag om sommeren. I 2016 ble Engerdal fjellstyre engasjert til et oppdrag med rydding av trær på setervollen. Området ned mot sjøen ble åpnet og mye bjørk ble fjernet, i tillegg ble beiter/ engområder ryddet i randsonen. Nytt av året var også et aktivitetsopplegg for barn på setra som ble utarbeidet i samarbeid med naturveileder i SNO Heidi Ydse.

Gjennomførte tiltak og oppsyn innenfor verneområdene
Det er utarbeidet en egen årsrapport fra SNO for 2016 som tar for seg aktiviteten i forhold til naturoppsyn i området. Tilsynsarbeidet har som tidligere særlig hatt fokus på uttak av ved, bålbrekking og leirproblematikk. I tillegg er informasjonstavlene som er oppsatt i forbindelse med prosjektet «Grenslandet» blitt inspisert og justert. Oppgaven med kartlegging av reingjerder som anses som avfall har ikke blitt prioritert.

Informasjonstiltak

Det er utarbeidet nye informasjonstavler ved Feragsdammen og Lorthølet. Disse gir praktisk informasjon til besøkende og særlig kanopadlere i området.

Det er i samarbeid med Statskog utarbeidet nye informasjonshefter til de åpne buene, i tillegg til oppgraderinga eksisterende informasjon er det innarbeidet informasjon om vernet og Femundsmarka nasjonalpark.

Det har kommet nye forskrifter om bålbrekking, disse får betydning for håndhevingen av dette regelverket i Femundsmarka nasjonalpark. Det har derfor vært avklarende møter med brannansvarlig på Røros. Det er også informert gjennom flere artikler i media hvordan dette bør praktiseres i Femundsmarka.

Det er opprettet egne facebooksider for Femundsmarka og Gutulia, på denne måten forsøker vi å henvende oss mer direkte til brukerne i området. Nasjonalparkstyrets hjemmesider blir i hovedsak benyttet til forvaltningsrelatert informasjon for å bidra til åpenhet om forvaltningen. I tillegg har det vært et samarbeid med nasjonalparksenteret på Doktortjønna om temakvelder med et faglig innhold.

Foto: Tom Johansen

Transport av ved til de åpne buene i Femundsmarka.

Fagdag klopplegging

Det har vært jobbet en del med å heve kvaliteten på tilrettelegging innenfor nasjonalparken. Blant annet ved en gjennomgang av omfang og kvalitet på klopplegging i området. Det var behov for en omfattende jobb med klopplegging i området Ljøsnavollen – Muggsjølia. Det ble derfor arrangert en fagdag på Ljøsnavollen, den 6. oktober med deltagelse fra SNO sentralt og lokalt, DNT Oslo og omegn, Trøndelag DNT, Engerdal fjellstyre, naturbevakere i Jemtlands len, Miljødirektoratet og ulike lokale aktører. Det ble utarbeidet en rapport fra dette opplegget, den finnes tilgjengelig på hjemmesiden.

Besøksstrategi for Femundsmarka og Gutulia

Det er utarbeidet en prosjektplan for «Besøksstrategi for Femundsmarka og Gutulia», denne ble vedtatt av nasjonalparkstyret den 20.06.2016. Prosjektplanen legger vekt på gjennomføring av et nokså omfattende kunnskapsgrunnlag. Så langt er brukerundersøkelsen og en oversikt over beøkende i området på plass. Sårbarhetsanalyse for rovfugl og andre sårbare arter er under arbeid og feltarbeid ble gjennomført sommeren 2016. Kartlegging av kulturminner i Gutulia ble gjennomført med feltarbeid og egen rapport sommeren 2016. I tillegg ble det utarbeidet en fagrapport om kulturminner for Femundsmarka.

Foto: Tom Jøllandsen

Klopplegging for å ivareta vegetasjonen på bløte partier.

Besøksstrategiarbeidet i Femundsmarka og Gutulia vil også ta inn forholdet til reindrifta i det videre arbeidet. Det vil derfor bli gjennomført en bruksanalyse/ sårbarhetsanalyse av reindrifta i området. Det ble gjort en avtale om gjennomføring av dette arbeidet på høsten 2016, men hoveddelen av dette arbeidet vil bli gjennomført i 2017.

Forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark

I arbeidsgruppa som ble etablert i 2015 for å bistå forvaltningsmyndigheten med å utarbeide et forslag til forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark ble det avholdt tre møter i løpet av 2015-2016, hver med fokus på ulike hovedtemaer. Ved årsskiftet 2016/2017 gjensto ifølge arbeidsplan to møter i gruppa, ett med fokus på kulturminner og ett med fokus på reindrift og oppgradert versjon av temaet friluftsliv/tilrettelegging. Blant annet på grunn av skifte av nasjonalparkforvalter for Fulufjellet og Femundsmarka/Gutulia i 2016, ble disse møtene ikke avviklet før henholdsvis 4. januar og 28. februar 2017. I løpet av 2016 ble det utarbeidet to fagrapporter som en del av kunnskapsinnhenting i forbindelse med forvaltningsplan- og besøksstrategiarbeidet, for en stor del på bakgrunn av feltarbeid i 2016:

Thea Sørensen: Rapport fra kartlegging av kulturminner
Jon Bekken: Forekomst av planter, sopp og dyr. Vurdering av sårbarhet for vegetasjon og dyr

Andre prioriterte oppgaver

Det er startet opp et arbeid med registrering av bygninger innenfor verneområdene, dette er utført ved hjelp av tjenester fra Engerdal fjellstyre og arbeidet har kommet langt innenfor den delen av nasjonalparken som ligger i Engerdal. Det er også registrert rester etter gamle reingjerder. Disse er kartlagt, fotografert og koordinatfestet. Flere kilometer med gjerde og 1000 staur er kartlagt.

Nasjonalparkforvalter har også bidratt med innlegg og foredrag til mange ulike grupper av besøkende og på ulike seminar i området.

Nasjonalparkforvalter har bidratt i en arbeidsgruppe oppnevnt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, med formål å utarbeide en rapport til departementet angående forenkling av utmarksforvaltningen i Norge, med særskilt vekt på førstelinjetjeneste for utmarksforvaltning og forenklingstiltak innen IKT. Rapporten ble ferdigstilt 1. mars 2016.

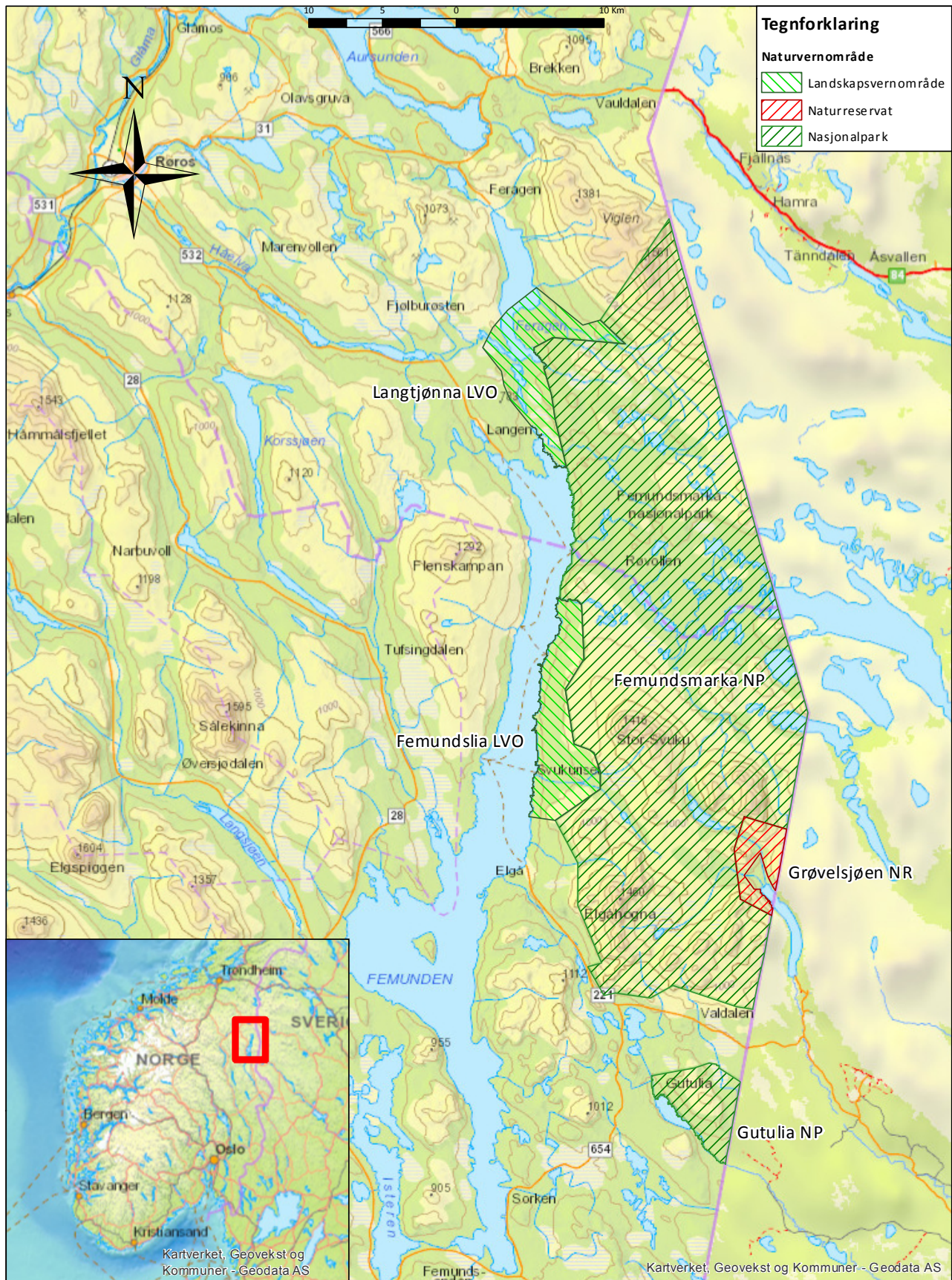
6. Økonomisk oversikt over midler disponert av nasjonalparkstyret 2016

Post	Formål	Bevilget	Disponert	Balanse
1420.31	Tiltaksmidler	800 000	795 584	4 416
1420.21	Drift styret	400 000	400 000	0
1420.21	Forvaltningsplan	100 000	100 000	0
1420.21	Sårbarhetsanalyse	130 000	99 970	30 029
1420.21	Brukerundersøkelse	120 000	120 024	-24

Nedpåvollen i Gutulia.

Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker

©Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mars 2016

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Postboks 4710 Sluppen
7468 Trondheim